

Process par noziedzīgi iegūtu mantu
Pirmstiesas kriminālprocesā Nr.

LĒMUMS

Rīgā 2022. gada 20. janvārī

Ekonomisko lietu tiesa,
tiesnese [...],
 piedaloties procesa virzītājam [...], uzraugošām prokuroram [...] un ar
mantu saistītās personas [...] ([...]) un [...]
([...]) pārstāvim, zvērinātam advokātam [...],
slēgtā tiesas sēdē izskatīja materiālus procesā par noziedzīgi iegūtu mantu.

Aprakstošā daļa

[1] Ekonomisko lietu tiesā 2021. gada 30. augustā Kriminālprocesa likuma 59. nodaļas kārtībā saņemts Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes Ekonomisko noziegumu apkarošanas pārvaldes izmeklētāja [...] 2021. gada 30. augusta lēmums par procesa uzsākšanu par noziedzīgi iegūtās mantas nodošanu izlemšanai tiesai (turpmāk – Lēmums). Ar Lēmumu no kriminālprocesa Nr. [redacted] izdalīti materiāli par noziedzīgi iegūtu mantu. Pirmkārt, par [...] ([...]), dzimis [...], piederošiem šādiem finanšu līdzekļiem:

- LAS “ [...] ” kontā Nr. [...] esošiem finanšu līdzekļiem [...] EUR apmērā;
- LAS “ [...] ” iekšējās uzskaites ierakstā esošiem finanšu līdzekļiem [...] EUR apmērā;
- LAS “ [...] ” iekšējās uzskaites ierakstā Nr. [...] esošiem finanšu līdzekļiem [...] USD apmērā;
- [...] kontā Nr. [...] esošiem finanšu līdzekļiem [...] USD apmērā;
- [...] kontā Nr. [...] esošiem finanšu līdzekļiem [...] USD apmērā.

Otrkārt, par [...] ([...]), dzimusi [...], piederošiem šādiem finanšu līdzekļiem:

- LAS “ [...] ” kontā Nr. [...] esošiem finanšu līdzekļiem [...] EUR apmērā;

- LAS " [redacted] " Bank iekšējās uzskaites ierakstā esošiem finanšu līdzekļiem [redacted] EUR apmērā;

- AS " [redacted] " finanšu instrumentu kontā Nr. [redacted] esošiem finanšu līdzekļiem [redacted] EUR apmērā;

- AS " [redacted] " kontā Nr. [redacted] esošiem finanšu līdzekļiem [redacted] EUR apmērā.

Lēmumā norādīts, ka kriminālprocess Nr. [redacted] uzsākts, pamatojoties uz Finanšu izlūkošanas dienesta (turpmāk – FID) 2019. gada 29. marta ziņojumā Nr. [redacted] iekļauto informāciju. FID ziņojumā Nr. [redacted] norādīts, ka pret Krievijas Federācijas pilsoni [redacted] ([redacted]) Krievijas Federācijā (turpmāk – Krievija) ir ierosināta krimināllieta Nr. [redacted] par organizētās grupas izveidošanu ar mērķi piesavināties naudas līdzekļus no uzņēmuma PJSC " [redacted] [redacted] ", kā arī [redacted] ([redacted]) 2015. gada ar Maskavas Basmānijas rajona tiesas lēmumu tika izsludināts starptautiskajā meklēšanā.

Kriminālprocesā esošā informācija rada pamatotas aizdomas par to, ka [redacted] ([redacted]) un [redacted] ([redacted]) konti izmantoti, lai pārvietotu finanšu instrumentus, iespējams, Krievijā izdarītu noziedzīgu nodarījumu rezultātā iegūtus līdzekļus, tas ir, tika veikta noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija, par ko paredzēta atbildība Krimināllikuma 195. pantā.

[2] Izmeklēšanā konstatēts, ka [redacted] ([redacted]) ir atvērts bankas konts LAS " [redacted] ". Naudas līdzekļu izcelsme [redacted] ([redacted]) bankas kontā ir darījumi ar finanšu instrumentiem un naudas līdzekļu pārskaitījums no sava bankas konta, kas atvērts Apvienotās Karalistes kredītiestādē " [redacted] [redacted] ".

[redacted] ([redacted]) sievai [redacted] ([redacted]) ir atvērti bankas konti LAS " [redacted] " un AS " [redacted] ". Naudas līdzekļu izcelsme [redacted] ([redacted]) bankas kontos ir naudas līdzekļu pārskaitījumi no [redacted] ([redacted]) bankas konta, kas atvērts LAS " [redacted] ", kā arī naudas līdzekļiem, kas tika pārskaitīti no [redacted] ([redacted]) un [redacted] ([redacted]) kopējā bankas konta, kas atvērt Šveices Konfederācijas (turpmāk – Šveice) kredītiestādē " [redacted] ".

[redacted] [redacted] konta Nr. [redacted] AS " [redacted] " portfeļa vērtību [redacted] EUR apmērā veido sekojoši finanšu instrumenti:

- " [redacted] " ar kodu Nr. [redacted] esošie finanšu līdzekļi [redacted] EUR apmērā;

- " [redacted] " ar kodu Nr. [redacted] esošie finanšu līdzekļi [redacted] EUR apmērā;

- " [redacted] " ar kodu Nr. [redacted] esošie finanšu līdzekļi [redacted] EUR apmērā;

- " [redacted] " ar kodu Nr. [redacted] esošie finanšu līdzekļi [redacted] apmērā.

Izmeklēšanā noskaidrots, ka finanšu līdzekļi uz [redacted] ([redacted]) kontu Nr. [redacted], AS " [redacted] ", 2019. gada 15. janvārī tika pārskaitīti no [redacted] ([redacted]) konta Nr. [redacted] LAS " [redacted] " ieguldījumu portfeļa Nr. [redacted] Finanšu līdzekļu izcelsme, kuri izmantoti ieguldījumu portfelī Nr. [redacted] ir finanšu līdzekļi [redacted] USD apmērā, kas 2014. gada 7. augustā tika pārskaitīti no [redacted] ([redacted]) un [redacted] ([redacted]) kopējā bankas konta Nr. [redacted] " [redacted] " uz [redacted] ([redacted]) kontu Nr. [redacted], LAS " [redacted] ".

Izvērtējot " [redacted] " konta izdrukās, secināms, ka bankas kontā ir vairāki ienākoši maksājumi no tādiem uzņēmumiem kā " [redacted] ", " [redacted] ", " [redacted] ", " [redacted] ".

[3] Pirmstiesas izmeklēšanas laikā procesa virzītājs 2019. gada 23. aprīlī pieņēma un ar Rīgas priekšpilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas izmeklēšanas tiesneša 2019. gada 25. aprīļa lēmumu tika apstiprināti sekojoši lēmumi par aresta uzlikšanu mantai:

- [redacted] ([redacted]) naudas līdzekļiem, kas atrodas kontā Nr. [redacted], LAS " [redacted] ", [redacted] EUR apmērā un bankas iekšējās uzskaites ierakstā [redacted] EUR apmērā;

- [redacted] ([redacted]) naudas līdzekļiem, kas atrodas kontā Nr. [redacted], LAS " [redacted] ", [redacted] EUR apmērā un bankas iekšējās uzskaites ierakstā [redacted] EUR apmērā;

- [redacted] ([redacted]) naudas līdzekļiem, kas atrodas kontā Nr. [redacted], AS " [redacted] ", portfeļa vērtībā [redacted] EUR apmērā un kontā Nr. I [redacted], AS " [redacted] ", [redacted] EUR apmērā.

LAS " [redacted] " un AS " [redacted] " lēmumus par aresta uzlikšanu mantai izpildei saņēma un izpildīja 2019. gada 3. maijā.

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 389. pantu, Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas izmeklēšanas tiesnesis 2021. gada 29. februārī un 2021. gada 25. maijā pieņēma lēmumus pagarināt personu tiesību ierobežošanas termiņu kriminālprocesā, nosakot tā galīgo termiņu līdz 2021. gada 3. septembrim.

2019. gada 1. augustā kriminālprocesa ietvaros, pieņemts lēmums, par aresta uzlikšanu [redacted] ([redacted]) naudas līdzekļiem, kas atrodas LAS " [redacted] " bankas iekšējās uzskaites ierakstā Nr. [redacted], [redacted] USD apmērā. 2019. gada 5. augustā lēmumu par aresta uzlikšanu mantai apstiprināja Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas izmeklēšanas tiesnesis. LAS " [redacted] " lēmumu izpildīja 2019. gada 14. augustā. 2021. gada 28. maijā pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 389. pantu, Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas izmeklēšanas tiesnesis ir pieņēmis lēmumu pagarināt personu tiesību ierobežošanas termiņu kriminālprocesā līdz 2021. gada 14. septembrim.

2019. gada 1. augustā kriminālprocesa ietvaros, pieņemts lēmums, par aresta uzlikšanu [redacted] ([redacted]) naudas līdzekļiem, kas atrodas bankas kontā Nr. [redacted] " [redacted] ", [redacted] USD apmērā un

kontā Nr. [redacted] " [redacted] ", [redacted] USD apmērā. 2019. gada 5. augustā lēmumu par aresta uzlikšanu mantai apstiprināja Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas izmeklēšanas tiesnesis. Luksemburgas Lielhercogistes kompetentā tiesībsargājošā iestāde " [redacted] " bankas kontā Nr. [redacted] esošiem naudas līdzekļiem [redacted] USD apmērā arestu uzlika 2019. gada 30. oktobrī, bet " [redacted] " bankas kontā Nr. [redacted] esošiem naudas līdzekļiem [redacted] USD apmērā arestu uzlika 2020. gada 2. februārī.

[4] Kriminālprocesa ietvaros saņemti [redacted] ([redacted]) un [redacted] ([redacted]) pārstāvju skaidrojumi par arestēto līdzekļu izcelsmi. Noskaidrots, ka [redacted] ([redacted]) un [redacted] ([redacted]) kontos arestēto līdzekļu izcelsme ir personīgie naudas līdzekļi, par kuriem Krievijā tika iesniegtas mantisko stāvokļu deklarācijas.

Izmeklēšanas gaitā nosūtīts Eiropas izmeklēšanas rīkojums Lielbritānijas un Ziemeļīrijas apvienotās Karalistes kompetentām tiesību sargājošām iestādēm. Eiropas izmeklēšanas rīkojuma izpildes laikā iegūtas rakstveida liecības no [redacted] ([redacted]) un [redacted].

[4.1] [redacted] ([redacted]) rakstveida liecībās liecināja, ka ir ieguvusi izglītību elektronisko skaitļošanas mašīnu operatore. Pēdējā darba vietā " [redacted] " ieņēma administratīvi saimnieciskā departamenta speciālistes amatu. Pašlaik [redacted] ([redacted]) ar vīru ir pensijā. Agrāk [redacted] ([redacted]) galvenie ienākumi bija darba alga, ieņēmumi no piepilsētas zemesgabala pārdošanas un ienākumi no veiksmīga darījuma, pārdodot uzņēmuma " [redacted] " akcijas. Šobrīd [redacted] ([redacted]) ar vīru ir kopīgs budžets un viņi pārtiek no ieguldījumu procentiem. [redacted] ([redacted]) norādīja, ka ar finanšu jautājumiem galvenokārt nodarbojas [redacted] ([redacted]), kā arī to, ka [redacted] ([redacted]) ir veselības problēmas, tāpēc viņš uzstāja, lai viņiem būtu kopīgi konti, un [redacted] būtu atsevišķi konti bankā. [redacted] un [redacted] ([redacted]) ir atvērti kopīgi konti " [redacted] " bankā un [redacted] ([redacted]) ir atvērts konts " [redacted] ".

Paskaidroja, ka bankas konti LAS " [redacted] " un AS " [redacted] " tika atvērti un izmantoti ieguldījumu mērķiem. Attiecībā uz bankas kontu " [redacted] ", kas bija atvērts kopīgi uz [redacted] ([redacted]) un [redacted] ([redacted]) vārdu, tajā tika glabāti galvenokārt [redacted] ([redacted]) ietaupījumi, kas nopelnīti laikā, kad viņš vēl strādāja par top menedžeri Krievijas enerģētikas sektorā, kā arī ienākumi no ieguldījumiem. Pēc " [redacted] " bankas konta slēgšanas, visa tajā atlikusī summa [redacted] USD apmērā tika pārskaitīta uz [redacted] ([redacted]) kontu LAS " [redacted] ", kur tika izveidots ieguldījumu portfelis.

Paskaidroja, ka tad, kad kļuva zināms par paredzamo LAS " [redacted] " likvidāciju, pēc LAS " [redacted] " menedžera ieteikuma [redacted] atvēra kontu AS " [redacted] ", un viņai piederošais investīciju portfelis no LAS " [redacted] " tika pārvests uz AS " [redacted] ".

Norādīja, ka nekādu informāciju par uzņēmumu " [redacted] " nezina. Savukārt, par uzņēmumu " [redacted] ", [redacted] ([redacted]) ir zināms, ka tas ir saistīts ar lielu Krievijas privātbanku – " [redacted] ", kura pārvaldīja [redacted] ieguldījumus.

Norādīja, ka [redacted] uzņēmumu " [redacted] [redacted] izmantoja ieguldījumu mērķiem. Slēdzot kontus uzņēmumam " [redacted] [redacted] ", tajā esošie finanšu līdzekļi tika pārskaitīti uz [redacted] [redacted] un [redacted] kopējo kontu " [redacted] ".

Attiecībā uz uzņēmumu " [redacted] " paskaidroja, ka tā patiesais labuma guvējs ir [redacted] 2014. gada pavasarī pēc konsultācijas ar " [redacted] " menedžeri, tika noformēts aizdevuma līgums, saskaņā ar kuru naudas līdzekļi, kas atradās [redacted] kontos Krievijas [redacted] un " [redacted] ", tika pārskaitīti uz uzņēmuma " [redacted] " kontiem, ieguldījumu veikšanai. Daļa no naudas līdzekļiem [redacted] [redacted] kontos " [redacted] un " [redacted] " tika pārskaitīta no [redacted] [redacted] konta, un daļa glabājās no darījuma, pārdodot uzņēmuma " [redacted] [redacted] " akcijas.

[4.2] [redacted] rakstveida liecībās liecināja, ka kopš 2013. gada ir pensijā un viņš ar sievu [redacted] pārtiekot no ieguldījumu procentiem. [redacted] ir veselības problēmas, tāpēc viņš pieņēma lēmumu ar [redacted] atvērt kopīgus bankas kontus. Liecināja, ka pats pārvalda ģimenes finanšu jautājumus, tajā skaitā kopīgos kontus un kontus uz [redacted] vārda. Paskaidroja, ka visu viņa ienākumu pamats ir agrāk saņemtā darba alga, bonusi un dividendes, ko viņš saņēma, gandrīz 40 gadus strādājot vadošajos amatos lielos elektroenerģijas uzņēmumos " [redacted] ", AAS " [redacted] ". Kā arī, pamatojoties uz Krievijas prezidenta 1992. gada rīkojumu par enerģētikas uzņēmumu privatizāciju [redacted] ([redacted]), kā vienam no "Belgorodenergo" vadītājiem, tika piešķirta ievērojama apmēra [redacted] un [redacted] akciju pakete, kas daudzus gadus nodrošināja ievērojamas dividendes, un vēlāk – ienākumus no pārdošanas, kuru lielākā daļa tika ieguldīta dažādos finanšu instrumentu portfeļos un uzņēmumu akcijās.

Liecināja, ka konts LAS " [redacted] " tika atvērts 2014. gada vasarā. Līdzekļi uz [redacted] kontiem LAS " [redacted] " aptuveni [redacted] USD apmērā tika pārskaitīti vairākās transakcijās no " [redacted] ", daļa – naudas līdzekļos, daļa – ar finanšu instrumentu pārvedumu. Paskaidro, ka uz " [redacted] " iepriekš tika pārvests viņa finanšu instrumentu portfelis un naudas līdzekļi no " [redacted] ", kur tika ieguldīta viņa darba alga un bonusi līdz 2013. gadam, kā arī glabājās uzkrātie ienākumi no ieguldījumiem.

Paskaidroja, ka uzņēmumu " [redacted] " 2013. gada vasarā nodibināja " [redacted] " juristi ieguldījumu mērķiem un tā akcijas tika noformētas uz [redacted] [redacted] vārda. Atverot kontu, uz to tika pārskaitīti aptuveni [redacted] USD. Tomēr, dažādu iemeslu dēļ, ieguldījumu portfelis tā arī netika izveidots, un ieguldītie naudas līdzekļi tika atgriezti [redacted] un [redacted] kopīgajā [redacted] kontā. Liecināja, ka izņēmums

tika likvidēts 2015. gadā un [redacted] nav nekādas saistības ar šo uzņēmumu.

Paskaidroja, ka Krievijā, lielāko daļu no naudas līdzekļiem, darba algu, bonusus, dividendes, [redacted] glabā “[redacted]”, “[redacted]”, “[redacted]”, bet “[redacted]” un “[redacted]” pārvalda viņa ieguldījumu portfeli. Ieguldījumu portfelis tika izveidots no naudas līdzekļiem, kas tika pārskaitīti no [redacted] piederošiem kontiem “[redacted]” un “[redacted]”. 2014. gadā, pamatojoties uz [redacted] pieprasījumu atmaksāt visus aktīvus, “[redacted]” iepriekš minētus naudas līdzekļus pārskaitīja uz viņa kontu “[redacted]”. Liecināja, ka viņš nav uzņēmuma “[redacted]” akcionārs vai īpašnieks.

Izmeklēšanas laikā, izvērtējot “[redacted]” konta izrakstu, konstatēts, ka 2014. gada 6. jūnijā no uzņēmuma “[redacted]” tika saņemts naudas līdzekļu pārskaitījums [redacted] USD apmērā. Pratināšanas laikā lūgts [redacted] paskaidrot [redacted]), kas viņam ir zināms par uzņēmumu “[redacted]”, kas ir uzņēmuma īpašnieks – patiesais labuma guvējs un kā [redacted] ir saistīta ar uzņēmumu “[redacted]”. [redacted] liecināja, ka viņš esot bijis uzņēmuma “[redacted]” patiesais labuma guvējs no 2012. līdz 2014. gadam. “[redacted]” bija uzņēmuma “[redacted]” meitas uzņēmums. 2012. gadā “[redacted]” saskaņā ar aizdevuma līgumu no uzņēmuma “[redacted]” saņēma naudas līdzekļus [redacted] USD apmērā. Kā arī 2013. gada augustā no [redacted] un [redacted] kopīgā konta kredītiestādē “[redacted]” uz “[redacted]” kontu tika pārskaitīti naudas līdzekļi [redacted] USD apmērā. Uzņēmuma “[redacted]” konta slēgšanas brīdī tajā atlikušie naudas līdzekļi, kā parāda atmaksa, [redacted] USD apmērā tika pārskaitīti uz [redacted] un [redacted] kopīgu kontu “[redacted]”.

Liecināja, ka uzņēmumi “[redacted]”, “[redacted]” un “[redacted]” tika nodibināti pamatojoties uz banku menedžeru ieteikumiem, ieguldījumu mērķiem, lai izveidotu portfeļus ar dažādām ieguldījumu stratēģijām un dažādiem riska profiliem. Liecina, ka [redacted] bija šo uzņēmumu patiesais labuma guvējs. Norāda, ka “[redacted]” bija uzņēmuma “[redacted]” meitas uzņēmums. Kopš 2013. gada [redacted] ar [redacted] dzīvo Eiropā, tāpēc pārvaldīt viņu uzkrājumus, kas palika “[redacted]” un “[redacted]” kontos, kļuva sarežģītāk. Norādīja, ka pēc konsultācijas ar “[redacted]” menedžeri [redacted] parakstīja aizdevuma līgumu ar uzņēmumu “[redacted]” un pārskaitīja naudas līdzekļus aptuveni [redacted] apmērā no saviem kontiem “[redacted]” un “[redacted]” uz uzņēmuma “[redacted]” kontu. Liecināja, ka minēto līdzekļu izcelsme ir [redacted] un [redacted] ienākumi – darba alga, bonusi, dividendes. Liecināja, ka [redacted] nav nekādas saistības ar uzņēmumu [redacted].

[redacted] laika periodā no 2003. gada līdz 2008. gadam, Krievijā bija izsniedzis vairākus aizdevumus viņam labi pazīstamam uzņēmējam, kurš pirka būvniecības uzņēmumu daļas. Aizdevumu bija jāatdod ne vēlāk par 2011. gadu. [redacted] 2011. gadā, naudas summas vietā, tika piedāvāts iegūt daļu no Krievijas uzņēmuma "[redacted]", [redacted] uzņēmuma akciju vērtībā, minētais piedāvājums tika pieņemts 2011. gada decembrī. Uz "[redacted]" kontiem, izmantojot Kipras uzņēmumu, tika ieskaitītas dividendes no Krievijas uzņēmumiem, kā arī ievērojami līdzekļi no šo uzņēmumu turpmākās pārdošanas. Maksājumu veikšanas pamats uz [redacted] un viņa sievas kopīgo kontu "[redacted]" bija uzņēmumu attiecīgo pārvaldes institūciju lēmumi par dividenžu sadali.

Liecināja, ka pēc konta atvēršanas LAS "[redacted]", [redacted] [redacted] no bankas menedžeriem uzzināja, ka LAS "[redacted]" nebija licences atsevišķu veidu finanšu instrumentu pārvaldīšanai, tāpēc pēc bankas menedžeru ieteikuma tika atvērts konts "[redacted]" un kuru tika pārskaitīta aptuveni puse no summas, kas saņemta LAS "[redacted]" no "[redacted]".

[5] Kriminālprocesa ietvaros nosūtīts tiesiskās palīdzības lūgums Krievijas kompetentām iestādēm. No saņemtiem materiāliem, kas iegūti izpildot tiesiskās palīdzības līgumu Krievijā, noskaidrots, ka:

- 2013. gada 2. oktobrī Krievijas Izmeklēšanas komitejas Galvenajā izmeklēšanas pārvaldē ierosināta krimināllieta Nr. [redacted] pret [redacted] [redacted] un citām personām pēc Krievijas Federācijas Kriminālkodeksa 201. panta otrās daļas (dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana, kas izraisīja smagas sekas);

- 2015. gada 26. jūnijā Krievijas Federācijas Izmeklēšanas komitejas īpaši svarīgu lietu izmeklēšanas pārvaldē ierosināta krimināllieta Nr. [redacted] pret [redacted] [redacted] un citām noskaidrotām un nenoskaidrotām personām pēc Krievijas Federācijas Kriminālkodeksa 160. panta ceturtais daļas. Krimināllieta Nr. [redacted] ir apvienota vienā lietvedībā ar krimināllieta Nr. [redacted], kurai tika piešķirts Nr. [redacted]

- Krievijas Federācijas Izmeklēšanas komitejas īpaši svarīgu lietu izmeklēšanas pārvaldē ierosināta krimināllieta Nr. [redacted] pret [redacted] [redacted] un citām personām pēc Krievijas Federācijas Kriminālkodeksa 210. panta trešās daļas un pret citām nenoskaidrotām personām pēc Krievijas Federācijas Kriminālkodeksa 210. panta otrās daļas, 2016. gada 28. martā krimināllieta Nr. [redacted] un krimināllieta Nr. [redacted] apvienotas vienā lietvedībā, apvienotajai krimināllietai ir piešķirts Nr. [redacted];

- 2015. gada 13. maijā [redacted] izsludināts meklēšanā Krievijas Federācijā;

- 2015. gada 21. jūlijā [redacted] izsludināts starptautiskajā meklēšana;

- 2015. gada 7. augustā Maskavas pilsētas Basmānijas rajona tiesa neklātienē pret [redacted] noteica drošības līdzekli – apcietinājumu;

- 2016. gada 13. maijā [redacted] neklātienē ir uzrādīta apsūdzība par Krievijas Federācijas Kriminālkodeksa 160. panta ceturtajā daļā –

piesavināšanās organizētā grupā vai lielā apmērā, Kriminālkodeksa 210. panta trešajā daļā – organizētas grupas izveide, izmantojot dienesta stāvokli paredzēto noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu. Par no AAS “” naudas līdzekļu izlaupīšanu laika posmā no 2006. līdz 2010. gadam, legalizējot noziedzīgi iegūtos līdzekļus, izmaksājot dividendes par AAS “” vērtspapīriem pēc 2007. – 2010. gada finanšu rezultātiem vairākām kompānijām, pēc tam tos pārvedot uz citu, Britu Virdžīnu salās reģistrētu uzņēmumu kontiem. Tādā veidā kopā ar līdzdalībniekiem pretlikumīgi ieguva naudas līdzekļus, ne mazāk kā RUB apmērā, kuri tika izmantoti savām vajadzībām.

- tiek turēts aizdomās par Krievijas Federācijas Kriminālkodeksa 201. panta otrajā daļā paredzētā noziedzīga nodarījuma – dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana – izdarīšanu.

[6] Kriminālprocesā Nr. radušos mantisko jautājumu savlaicīgas atrisināšanas un procesa ekonomijas interesēs atbilstoši Kriminālprocesa likuma 626. pantam, procesa virzītājs no kriminālprocesa Nr. izdalīja materiālus un uzsāka procesu par noziedzīgi iegūtu mantu. Lēmums pamatots ar to, ka pirmstiesas izmeklēšanas laikā iegūtas ziņas no Krievijas tiesībsargājošām iestādēm, dod pamatu izdarīt secinājumu, ka un kontos arestētie līdzekļi iegūti izdarot noziedzīgus nodarījumus Krievijas Federācijā, par ko tiek veikta izmeklēšana un kriminālprocesos iesaistītām personām ir uzrādīti lēmumi par apsūdzības celšanu.

[7] Tiesas sēdē procesa virzītājs iesniedza dokumentus, kurās aizskartās mantas īpašniekam tika izskaidrota pierādīšanas pienākuma pārvešana, norādot, ka aizskartās mantas īpašniekam ir tiesības pierādīt mantas likumīgu izcelsmi, sniedzot skaidrojumus par pierādīšanas pienākuma pārvešanu.

Tiesas sēdē ar mantas saistīto personu pārstāvis, zvērināts advokāts iesniedza dokumentus, kuri paskaidro, ka un kontos esošo naudas līdzekļu izcelsmi – darba alga, dividendes un citi ienākumi, ir likumīga, kā arī izskaidro, kā ienākumi ir radušies un kāpēc tie atrodas ar Lēmumu arestētajos kontos. Kā arī iesniedza dokumentus, kas izskaidro Krievijā pret ierosinātā kriminālprocesa statusu, un kādi ir kā apsūdzētā tiesības un pienākumi.

[8] Tiesas sēdē procesa virzītājs uzturēja Lēmumu ar tajā norādītiem motīviem un pierādījumiem pilnā apjomā. Norādīja, ka nav šaubu par to, ka ir strādājis augsti apmaksātos amatos un guvis ievērojamus ienākumus, bet tiesiskās palīdzības lūguma izpildes ietvaros, no Krievijas tiesībsargājošām iestādēm iegūtajām ziņām un kontu izdrukām, secināms, ka Krievijā ir atzīts par aizdomās turēto tādu noziedzīgu darbību izdarīšanā, no kurām tika iegūts mantisks labums, proti, finanšu līdzekļi, kas tika novirzīti uz vairāku ārzonu uzņēmumu kontiem, kuri ir norādīti Lēmumā. Savukārt kriminālprocesā arestētie līdzekļi ir iegūti tieši no iepriekš minēto

uzņēmumu kontiem, kuri tika novirzīti tālāk uz AS " [redacted] " un " [redacted] [redacted] ".

Ar mantu saistīto personu sniegtie paskaidrojumi nepierāda, ka arestētiem naudas līdzekļiem ir likumīga izcelsme, bet pierāda, ka, veicot noziedzīgas darbības Krievijā, izmantojot Lēmumā minētos uzņēmumus, naudas līdzekļi tiek tālāk legalizēti un pārskaitīti uz privātiem kontiem un tālāk ieguldīti finanšu instrumentos.

Pierādījumu kopums ir pietiekams, lai šos līdzekļus atzītu par noziedzīgi iegūtiem, konfiscētu tos un ieskaitītu valsts budžetā.

Paskaidroja, ka kriminālprocesa laikā vairakkārt tika skaidrots un uzsvērts, ka pierādīšanas pienākums ir aizskartās mantas īpašniekam, norādot arī atbilstošo Kriminālprocesa likuma pantu. Par to, ka ar mantu saistītām personām viņu tiesības un pienākumi bija saprotami, liecina tas, ka lietā tika sniegti pierādījumi no ar mantu saistītām personām un to pārstāvja.

Paskaidroja, ka visi kriminālprocesā arestētie līdzekļi ir saņemti no Lēmumā norādītiem Krievijas kriminālprocesā iesaistītiem ārzonu uzņēmumu kontiem, līdz ar to uzskata, ka naudas līdzekļi ir iegūti noziedzīga nodarījuma rezultātā.

Paskaidroja, ka naudas līdzekļi " [redacted] " kontā tika pārskaitīti no LAS " [redacted] " [redacted] konta, ko viņš izdarīja pēc LAS " [redacted] " menedžera ieteikuma.

[9] Prokurors pievienojās procesa virzītāja lūgumam. Norādīja, ka attiecībā uz paziņošanu, Kriminālprocesa likuma 356. panta piektās daļas redakcija laikā līdz 2019. gada 24. decembrim atšķīrās to attiecīgā panta redakcijas uz lietas izskatīšanas brīdi, un neparedzēja speciālu paziņošanas kārtību, kādā būtu paziņojams ar mantu saistītām personām par viņu tiesībām un pienākumiem. Uz lietas ierosināšanas brīdi paziņojums bija ietverts paziņojumā par aresta uzlikšanu mantai, un informācija par ierobežojumiem rīkoties ar mantu tika sniegta aizskartās mantas īpašniekam brīdī, kad finanšu līdzekļiem tika uzlikts arests.

Papildus tam, aizskartās mantas īpašniekiem tika nosūtītas vēstules, kurās tika paskaidrots par pierādīšanas pienākuma pārvešanu, neskatoties uz to, ka tā laika Kriminālprocesa likuma 356. panta redakcija to neparedzēja. Paskaidroja, ka Kriminālprocesa likuma pārejas noteikumos nebija paredzēta kārtība, ka procesa virzītājam būtu jāpaziņo par pierādīšanas pienākuma pārvešanu.

Norādīja, ka attiecībā uz arestētiem finanšu līdzekļiem, nav iespējams nodalīt, kura daļa no tiem iegūta likumīgā, kura nelikumīgā ceļā. Arestētie finanšu līdzekļi ir sajaukušies ar likumīgā ceļā iegūtiem finanšu līdzekļiem. Gadījumā, kad likumīgā ceļā iegūtie finanšu līdzekļi sajaucās ar noziedzīgā ceļā iegūtiem finanšu līdzekļiem, un nav iespējams tos nodalīt, ir konfiscējami visi finanšu līdzekļi. Procesā virzītāja pienākumos neietilpst likumīgā ceļā iegūto finanšu līdzekļu nodalīšana no noziedzīgā ceļā iegūtiem finanšu līdzekļiem, ņemot vērā pierādīšanas pienākuma pārvešanu uz aizskartās mantas īpašnieku.

[10] Tiesas sēdē ar mantu saistīto personu pārstāvis, zvērināts advokāts [redacted] lūdzta tiesu izbeigt kriminālprocesu par noziedzīgi iegūtu mantu, jo procesa virzītāja Lēmums ir nepamatots, bet tajā norādītie pieņēmumi un argumenti nav pietiekami, lai [redacted]

[redacted] un [redacted] naudas līdzekļus atzītu par noziedzīgi iegūtiem.

[10.1] Pārstāvis norādīja, ka pirmstiesas kriminālprocesa laikā no procesa virzītāja netika saņemti pieprasījumi par kādu konkrētu dokumentu un informācijas sniegšanu, bet no procesa virzītāja lēmumiem bija secināms, ka vienīgais arguments kriminālprocesa uzsākšanai ir apstākļi, ka [redacted] tiek turēts aizdomās Krievijā uzsāktajā kriminālprocesā par organizētas grupas izveidi un piesavināšanos. Procesā virzītājs aizskartās mantas īpašniekiem nosūtīja tikai lēmumus par aresta uzlikšanu mantai, bet paziņojumi aizskartās mantas īpašniekiem par tiem uzlikto pienākumu saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 126. panta 3¹. daļā noteikto, netika nosūtīti. Uzsakta, ka vienas frāzes iekļaušana atbildes vēstulē aizstāvim, nav uzskatāms par paziņojumu ar mantu saistītām personām. Arī aizstāvja dalība kriminālprocesā nav pietiekama, lai uzskatītu, ka paziņošanas pienākums ir izpildīts.

Pārstāvis tiesas sēdē paskaidroja, ka saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 4. pantu procesa virzītājam, pēc Kriminālprocesa likuma 125. panta, 124. panta sestās daļas un 126. panta 3¹. daļas grozījumu spēkā stāšanās, bija pienākums nosūtīt attiecīgu paziņojumu un izskaidrot aizskartās mantas īpašnieku tiesības un pienākumus, kā arī iespējamās sekas. Ņemot vērā minēto, Kriminālprocesa likuma 125. panta trešajā daļā paredzētā fakta legālā prezumpcija izskatāmajā lietā nav piemērojama un arestēto mantu par noziedzīgi iegūtu atzīt nevar, balstoties uz procesa virzītāja iegūto pierādījumu kopuma pamata, ka mantai, visticamāk, ir noziedzīga izcelsme.

[10.2] Tāpat pārstāvis skaidroja, ka Kriminālprocesa likuma 627. panta otrās daļas 1. punkts noteic, ka Lēmumā procesa virzītājs norāda ziņas par faktiem, kas pamato mantas saistību ar noziedzīgu nodarījumu vai mantas noziedzīgo izcelsmi. Procesā virzītājs Lēmumā kā vienīgo argumentu, kādēļ manta, kurai uzlikts arests, esot noziedzīgi iegūta vai saistīta ar noziedzīgu nodarījumu, ir norādījis faktu, ka Krievijā ir uzsākts kriminālprocess par organizētas grupas izveidi un piesavināšanos, par ko [redacted] ir uzrādīta apsūdzība.

Ar mantu saistīto personu pārstāvis norādīja, ka, ņemot vērā Lēmumā norādīto pamatojumu un norādi uz konkrētu predikatīvo noziedzīgo nodarījumu, konkrētajā gadījumā, bez [redacted] un [redacted] vainas konstatēšanas noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, nav pamata atzīt, ka arestētā manta ir noziedzīgi iegūta. Šādu secinājumu varētu izdarīt tikai tad, ja konkrētajā kriminālprocesā attiecīgais fakts tiktu pierādīts ar Krievijā spēkā stājušos tiesas spriedumu. Turklāt tika izteikti iebildumi, ka saistībā ar izmeklējamo noziedzīgo nodarījumu Latvijā [redacted] ir cits procesuālais statuss, nekā Krievijā, un pretēji garantijām, kas ir paredzētas kriminālprocesā Krievijā, Latvijā ierosinātajā kriminālprocesā ar mantu saistītajai personai tiek uzlikts pierādīšanas pienākums.

Papildus norādīja, ka, pretēji procesa virzītāja norādītajam, [redacted] netiek turēts aizdomās un viņam nav uzrādītas apsūdzības par Krievijas Federācijas Kriminālkodeksa 201. panta otrajā daļā paredzētā noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, jo saskaņā ar 2016. gada 13. aprīļa lēmumu šajā daļā process ir izbeigts.

[10.3] Ar mantu saistīto personu pārstāvis [redacted] tiesas sēdē norādīja, ka no procesa virzītāja iesniegtajiem dokumentiem izriet, ka Krievijā izmeklējamā kriminālprocesā ir cietušais, kas ir pieteicis kompensāciju. Neskatoties uz to, ka pamatprocesā lieta nav

izskatīta pēc būfības, procesa virzītājs uzskata, ka šāds cietušā pieteikums saistībā ar [redacted] uzrādītajām apsūdzībām, kas iesniegts Krievijas kriminālprocesā, ir nepamatots, jo neesot iegūti tādi pierādījumi, kas dotu likumīgas tiesības uz arestēto mantu citai personai. Taču lietā nav iesniegti pierādījumi, ka cietušie, būtu atteikušies no savām pieteiktajām prasībām. Atsaucoties uz doktrīnu, ar mantu saistīto personu pārstāvis norādīja, ka tieši procesa virzītājam, pirms lūgt tiesu konfiscēt naudas līdzekļus un ieskaiftīt valsts budžetā, ir pienākums noskaidrot, vai gadījumā, ja būtu pamats [redacted] un [redacted] naudas līdzekļus atzīt par noziedzīgi iegūtiem un konfiscēt, tie nepienākas cietušajam AAS “[redacted]”, kas pieteicis attiecīgu kompensācijas prasību.

Pārstāvis tiesas sēdē norādīja, ka, neskatoties uz to, ka Krievijā izmeklējamā kriminālprocesā ir norādīts, ka, iespējams, Krievijā veiktā noziedzīga nodarījuma rezultātā personas, [redacted] ar līdzdalībniekiem, ir prettiesiski ieguvus naudas līdzekļus [redacted] RUB apmērā, t.i. [redacted] EUR apmērā, tomēr procesa virzītājs, bez jebkāda pamatojuma, lūdz tiesu atzīt par noziedzīgi iegūtiem naudas līdzekļus daudz lielākā apmērā, t.i., kopā [redacted] EUR apmērā un [redacted] USD apmērā. Tāpat procesa virzītājs nebija izvērtējis un norādījis, pamatojoties uz kādiem pierādījumiem, atzīst, ka arī [redacted] līdzgaitnieku naudas līdzekļi varētu atrasties tieši [redacted] un [redacted] [redacted] kontos.

Konstatēts, ka, pretēji procesa virzītāja pieņēmumiem, AAS “[redacted]” prezumējami nodarītais kaitējums [redacted] RUB apmērā pašiesībā ir līdzekļi, kas izmantoti, lai izmaksātu darbinieku algas [redacted] RUB apmērā, sociālo nodokli un personāla apdrošināšanu [redacted] RUB apmērā, par transportu, aprikojumu, telpām [redacted] RUB apmērā, pievienotās vērtības nodokli [redacted] RUB apmērā, ikdienas izdevumus saistībā ar saimnieciskās darbības nodrošināšanu [redacted] RUB apmērā. Savukārt sabiedrības gūtā peļņa ir [redacted] RUB apmērā. Līdz ar to minētie līdzekļi nav pametuši Krievijas jurisdikciju.

Kā redzams no aizskartās mantas īpašnieka iesniegtajām deklarācijām un ienākumu aprēķina tabulas, tad [redacted] laika periodā līdz 2013. gada beigām guvis ienākumus [redacted] EUR apmērā, ko veido gan algas, gan dividendes, gan ienākumi no investīcijām un akciju paketēm. Šie ienākumi bija salīdzinoši lieli, taču atbilstoši katrā uzņēmumā noteiktajai darba algas, piemaksu un prēmiju aprēķināšanas kārtībai.

[10.4] Attiecībā uz procesa virzītāja norādīto, ka noziedzīgu līdzekļu legalizācijai izmantoti vairāki uzņēmumi (“[redacted]”, “[redacted]”, “[redacted]”, “[redacted]”, “[redacted]”, “[redacted]”, “[redacted]”), pārstāvis norādīja, ka Lēmumā nav minēts neviens pierādījums, kas pamatotu šādu procesa virzītāja pieņēmumu. Naudas līdzekļu izmaksu veikšanas pamats bija attiecīgo uzņēmumu vadības pieņemtie lēmumi par dividenžu sadali un izmaksu. Līdz ar to [redacted] un [redacted] naudas līdzekļiem ir skaidra un legāla izcelsme.

[10.5] Neskatoties uz to, ka Lēmumā nav izteiktas aizdomas par [redacted] [redacted] naudas līdzekļu noziedzīgu izcelsmi vai saistību ar noziedzīgu nodarījumu, pārstāvis norādīja, ka naudas līdzekļus veido [redacted]

[redacted] saņemtā darba alga, ieņēmumi no nekustamā īpašuma pārdošanas, kā arī ienākumiem no darījuma par [redacted] akciju pārdošanas. Naudas līdzekļi, par minēto akciju pārdošanu tika pārskaitīti uz [redacted] kontu "[redacted]". Visi ienākumi no akciju pārdošanas tika deklarēti un par tiem tika samaksāti nodokļi.

Pārstāvis norādīja, ka Lēmumā uz tiem pašiem argumentiem procesa virzītājs lūdz atzīt par noziedzīgi iegūtiem un konfiscēt gan [redacted], gan [redacted] naudas līdzekļus. Procesā virzītājs nav norādījis, kāds ir [redacted] līdzekļu apmērs, kas būtu atzīstams par noziedzīgi iegūtu mantu, kā arī, nebija ņēmis vērā to, ka pret [redacted] netika celta apsūdzība par noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu. Uzsver, ka [redacted] naudas līdzekļiem nav nekādas saistības ar Krievijā izmeklējamo noziedzīgu nodarījumu, procesa virzītājs nebija norādījis nevienu pierādījumu vai to kopumu, kas norāda uz [redacted] naudas līdzekļu noziedzīgu izcelsmi.

Pārstāvis skaidroja, ka, neskatoties uz procesa virzītāja apgalvojumiem par [redacted] vainu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanā un naudas līdzekļu noziedzīgu izcelsmi, procesā par noziedzīgi iegūtu mantu tiesai nav paredzētas tiesības lemt par [redacted] vainu izvirzītajās apsūdzībās. Līdz ar to, lai konfiscētu noziedzīgi iegūtu mantu, lietā ir jābūt tādiem pierādījumiem, kas nepārprotami norāda uz mantas noziedzīgu izcelsmi. Attiecīgajā gadījumā tādu pierādījumu nav, un visi mantiska rakstura jautājumi būtu risināmi kriminālprocesā, kurā [redacted] ir uzrādītas apsūdzības.

Pārstāvis tiesas sēdē norādīja, ka [redacted] naudas līdzekļu izcelsme būtu jāvērtē Krimināllikuma 70.¹¹ panta trešās daļas tvērumā. Krimināllikuma 70.¹¹ panta trešajā daļā paredzēto prezumpciju citas personas rīcībā esošajai mantai var piemērot tikai tad, ja tiek pierādīts, ka persona, ar kuru tā uztur pastāvīgas ģimenes, saimnieciskas vai cita rakstura mantiskas attiecības, ir izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, kas pēc sava rakstura ir vērsti uz materiāla vai citāda labuma gūšanu, kā arī procesa virzītājam ir jāsniedz pierādījumi par personas ienākumu izvērtējumu un nesamērību ar tās rīcībā esošo mantu. No lietas materiāliem izriet, ka pret [redacted] nav celtas apsūdzības, nav izteiktas aizdomas par viņas saistību ar noziedzīgu nodarījumu, kā arī netika veikts viņas ienākumu samērīguma izvērtējums saistībā ar viņas rīcībā esošu mantu.

Motīvu daļa

[11] Tiesa, iepazīsies ar izdalītajiem materiāliem procesā par noziedzīgi iegūtu mantu, tiesas sēdē noklausījusies procesa virzītāja, prokurora un ar mantu saistītās personas pārstāvja paskaidrojumus, atzīst, ka Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes Ekonomisko noziegumu apkarošanas pārvaldes izmeklētāja [redacted] par arestētās mantas – [redacted] finanšu līdzekļiem [redacted] EUR apmērā, kas atrodas LAS "[redacted]" kontā Nr. [redacted], finanšu līdzekļiem [redacted] EUR apmērā, kas reģistrēti LAS "[redacted]" iekšējās uzskaites ierakstā, finanšu līdzekļiem [redacted] USD apmērā, kas reģistrēti LAS "[redacted]" iekšējās uzskaites

ierakstā Nr. AC [redacted], finanšu līdzekļiem [redacted] USD apmērā, kas atrodas [redacted] Luxembourg S.A kontā Nr. [redacted], un finanšu līdzekļiem [redacted] USD apmērā, kas atrodas [redacted] kontā Nr. [redacted], un [redacted] finanšu līdzekļiem [redacted] EUR apmērā, kas atrodas LAS “[redacted]” kontā Nr. [redacted], finanšu līdzekļiem [redacted] EUR apmērā, kas reģistrēti LAS “[redacted]” iekšējās uzskaites ierakstā, finanšu līdzekļus [redacted] EUR vērtībā, kas atrodas AS “[redacted]” finanšu instrumentu kontā Nr. [redacted], finanšu līdzekļus [redacted] EUR apmērā, kas atrodas AS “[redacted]” kontā Nr. [redacted] – konfiskāciju un ieskaitīšanu valsts budžetā nav pamatots un process par noziedzīgi iegūtu mantu ir izbeidzams.

[12] Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 630. panta pirmo daļu tiesai, izskatot materiālus par noziedzīgi iegūtu mantu, ir jāizlemj, vai manta ir noziedzīgi iegūta vai saistīta ar noziedzīgu nodarījumu, vai ir zināms mantas īpašnieks vai likumīgais valdītājs, vai kādai personai ir likumīgas tiesības uz mantu, un rīcība ar noziedzīgi iegūtu mantu.

Izskatot materiālus par noziedzīgi iegūtu mantu Kriminālprocesa likuma 59. nodaļas kārtībā, tiesa nevērtē pierādījumus par personas vainu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā un nelemj par to, vai persona ir izdarījusi kriminālprocesā izmeklēto noziedzīgo nodarījumu, bet tiesai ir jāizlemj, vai mantai ir noziedzīga izcelsme, vai tā ir saistīta ar noziedzīgu nodarījumu. Šāds process ir vērsts uz mantisko jautājumu kriminālprocesā savlaicīgu un efektīvu atrisināšanu (*Satversmes tiesas 2017. gada 23. maija spriedums lietā Nr. [redacted]*).

[13] Veids, kādā pamatojama arestētās mantas konfiskācija, ir atkarīgs no tā, kā procesa virzītājs raugās uz arestēto mantu – ja procesa virzītājs uzskata, ka manta ir saistīta ar noziedzīgu nodarījumu, tad ir jābūt pietiekamiem pierādījumiem, ka manta ir iegūta noziedzīgā ceļā saistībā ar konkrētu noziedzīgu nodarījumu, bet, ja mantai ir noziedzīga izcelsme, tā jāpierāda, izmantojot Kriminālprocesa likuma 125. panta trešajā daļā noteikto fakta legālo prezumpciju (sk. *Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2021. gada 30. septembra lēmumu, lietas arhīva Nr. [redacted]* *Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2021. gada 2. decembra lēmumu, lietas arhīva Nr. [redacted]*). Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 125. panta trešajai daļai ir uzskatāms par pierādītu, ka manta, ar kuru veiktas legalizēšanas darbības, ir noziedzīgi iegūta, ja kriminālprocesā iesaistītā persona nespēj ticami izskaidrot attiecīgās mantas likumīgo izcelsmi un ja pierādījumu kopums procesa virzītājam dod pamatu pieņēmumam, ka mantai, visticamāk, ir noziedzīga izcelsme.

Procesa virzītājs Lēmumā arestēto mantu lūdzis atzīt par noziedzīgi iegūtu, nevis saistītu ar noziedzīgu nodarījumu. Lai arī Lēmumā procesa virzītājs nav ietvēris atsauces uz Kriminālprocesa likuma 125. panta trešo daļu, tiesas sēdē procesa virzītājs atsaucās uz Kriminālprocesa likuma 124. panta sesto daļu, kas ir Kriminālprocesa likuma 125. panta trešās daļas korespondējošā norma. Turklāt, kā jau norādīts iepriekš, mantas noziedzīgu izcelsmi var pierādīt, tikai izmantojot Kriminālprocesa likuma 125. panta trešajā daļā paredzēto fakta legālo prezumpciju.

[14] Kriminālprocesa likuma 125. panta trešā daļa paredz, ka manta atzīstama par noziedzīgi iegūtu, ja 1) ar to ir veiktas legalizēšanas darbības, 2) kriminālprocesā iesaistītā persona nespēj ticami izskaidrot attiecīgās mantas likumīgo izcelsmi un 3) pierādījumu kopums procesa virzītājam dod pamatu pieņēmumam, ka mantai, visticamāk, ir noziedzīga izcelsme.

Kriminālprocesa likuma 125. panta trešajā daļā paredzētās legālās prezumpcijas piemērošana ir saistīta ar mantas likumīgās izcelsmes pierādīšanas pienākuma pārņemšanu uz kriminālprocesā iesaistīto personu. Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 126. panta 3.¹ daļai kriminālprocesā iesaistītai personai, kura apgalvo, ka manta nav uzskatāma par noziedzīgi iegūtu, ir pienākums pierādīt attiecīgās mantas izcelsmes likumību. Lai mantas likumīgas izcelsmes pierādīšanas pienākumu pārnestu uz kriminālprocesā iesaistītu personu, jānodrošina, ka persona apzinās, ka tai ir noteikts šāds pienākums, kurā gadījumā tā pierādījumus iesniedz, izpildot savu procesuālo pienākumu, kas noteikts Kriminālprocesa likuma 126. panta 3.¹ daļā, un kādas būs sekas attiecīgo pierādījumu iesniegšanai vai neiesniegšanai (sk. *Rīgas apgabaltiesas Kriminālietu tiesas kolēģijas 2021. gada 30. septembra lēmumu, lietas arhīva Nr.* [redacted]).

[14.1] Lēmums par aresta uzlikšanu mantai – [redacted] naudas līdzekļiem [redacted] EUR apmērā, kas atrodas LAS “[redacted]” bankas kontā Nr. [redacted], un naudas līdzekļiem [redacted] EUR apmērā – tika pieņemts 2019. gada 23. aprīlī (*1. sēj. 72. lp.*). 2019. gada 6. jūnijā [redacted] pārstāvim tika nosūtīts paziņojums par minēto lēmumu, izskaidrojot Kriminālprocesa likuma 111.¹ pantā noteiktās aizskartās mantas īpašnieka tiesības kriminālprocesā (*1. sēj. 73. lp.*).

Lēmums par aresta uzlikšanu mantai – [redacted] naudas līdzekļiem [redacted] EUR apmērā, kas atrodas LAS “[redacted]” bankas kontā Nr. [redacted] – tika pieņemts 2019. gada 23. aprīlī (*1. sēj. 74. lp.*). Tāpat 2019. gada 23. aprīlī tika pieņemts lēmums par aresta uzlikšanu mantai – [redacted] finanšu līdzekļiem [redacted] EUR vērtībā, kas atrodas AS “[redacted]” bankas kontā Nr. [redacted], un naudas līdzekļiem [redacted] EUR apmērā, kas atrodas AS “[redacted]” bankas kontā Nr. [redacted] (*1. sēj. 75. lp.*). 2019. gada 27. maijā [redacted] pilnvarotajam pārstāvim tika nosūtīts paziņojums par šiem lēmumiem, izskaidrojot Kriminālprocesa likuma 111.¹ pantā noteiktās aizskartās mantas īpašnieka tiesības kriminālprocesā (*1. sēj. 76. lp.*).

Lēmums par aresta uzlikšanu mantai – [redacted] līdzekļiem [redacted] USD apmērā, kas atrodas LAS “[redacted]” iekšējās uzskaites ierakstā Nr. [redacted] – pieņemts 2019. gada 1. augustā (*1. sēj. 86. lp.*). Paziņojums ar mantu saistītajai personai par šo arestu lietas materiālos neatrodas.

Lēmums par aresta uzlikšanu mantai – [redacted] naudas līdzekļiem [redacted] USD apmērā, kas atrodas [redacted] kontā Nr. [redacted], un naudas līdzekļiem [redacted] EUR apmērā, kas atrodas [redacted] kontā Nr. [redacted] – pieņemts 2019. gada 1. augustā (*1. sēj. 93. lp.*). 2019. gada 8. augustā [redacted] pilnvarotajam pārstāvim nosūtīts paziņojums par šo lēmumu, izskaidrojot Kriminālprocesa likuma 111.¹ panta noteiktās aizskartās mantas īpašnieka tiesības kriminālprocesā (*1. sēj. 98. lp.*).

Kad kriminālprocesā tika pagarināts termiņš mantas arestam, attiecīgie lēmumi nosūtīti ar mantu saistīto personu pārstāvjiem ar pavadvēstulēm, kurās ietverts tikai pievienoto dokumentu uzskaitījums (sk., piemēram, 1. sēj. 80.-81. lp.).

Nemot vērā minēto, tiesa secina, ka, paziņojot ar mantu saistītajām personām par mantas arestu vai aresta termiņa pagarināšanu, tām netika paziņots par pierādīšanas pienākuma pārņemšanu.

[14.2] Prokurors tiesas sēdē norādīja, ka Kriminālprocesa likuma 356. panta piektajā daļā paredzētais pienākums uz procesa virzītāju šajā lietā nav attiecināms, jo arests mantai uzlikts pirms minētās normas pašreizējās redakcijas spēkā stāšanās, kā arī netika paredzēti pārejas noteikumi, kas noteiktu, ka tādās situācijās, kur manta ir arestēta pirms attiecīgajiem grozījumiem, procesa virzītājam būtu jānosūta ar mantu saistītajai personai paziņojums par pierādīšanas pienākuma pārņemšanu pēc attiecīgo grozījumu spēkā stāšanās.

Kriminālprocesa likuma 4. pants paredz, ka kriminālprocesa kārtību nosaka tā kriminālprocesa tiesību norma, kura ir spēkā procesuālās darbības izdarīšanas brīdī. Laikā, kad tika uzlikts arests ar mantu saistīto personu [redacted] un [redacted] finanšu līdzekļiem, vēl nebija stājušies spēkā grozījumi Kriminālprocesa likuma 124., 125., 126. un 356. pantā. Tobrīd Kriminālprocesa likuma 356. panta piektā daļa paredzēja tikai to, ka personai, ja procesa virzītājs ir izteicis pieņēmumu, ka manta ir noziedzīgi iegūta vai saistīta ar noziedzīgu nodarījumu, tiesības pierādīt mantas likumīgo izcelsmi rodas no brīža, kad tās tiesības rīkoties ar mantu tiek ierobežotas ar procesuālajām darbībām. Grozījumi Kriminālprocesa likuma 356. panta piektajā daļā, kas paredz procesa virzītājam pienākumu paziņot personai par pieņēmuma izteikšanu, ka manta ir noziedzīgi iegūta vai saistīta ar noziedzīgu nodarījumu un ka 45 dienu laikā no paziņošanas brīža persona var iesniegt ziņas par attiecīgās mantas izcelsmes likumību, kā arī informēt personu par šādu ziņu nesniegšanas sekām, stājās spēkā 2019. gada 24. decembrī. Šie grozījumi stājās spēkā vienlaikus ar grozījumiem Kriminālprocesa likuma 124. panta sestajā daļā, 125. panta trešajā daļā un 126. panta 3.¹ daļā, kas paredz jaunu pierādīšanas kārtību, lai mantu atzītu par noziedzīgi iegūtu ar pierādīšanas pienākuma pārņemšanu un pazeminātu pierādīšanas standartu. Minētie grozījumi ir savstarpēji saistīti.

Nemot vērā minēto, lai arī manta arestēta pirms 2019. gada 24. decembra, kad spēkā stājās Kriminālprocesa likuma grozījumi, procesa virzītājam bija jāveic pierādīšanas pienākuma pārņemšana, nosūtot ar mantu saistītajai personai paziņojumu par pierādīšanas pienākuma pārņemšanu, lai varētu piemērot Kriminālprocesa likuma 125. panta trešajā daļā paredzēto prezumpciju. Papildus tam ir jāuzsver, ka līdz grozījumu veikšanai Kriminālprocesa likuma 356. panta piektās daļas redakcija paredzēja tiesības, nevis pienākumu pierādīt mantas likumīgu izcelsmi, tāpēc pierādīšanas pienākuma pārņemšana arī līdz grozījumu izdarīšanai nebija pašsaprotama un nav pietiekami, ka ar mantu saistītai personai ir skaidrotas tās tiesības pierādīt mantas likumīgu izcelsmi, bet ir nepieciešams skaidri norādīt uz pierādīšanas pienākuma pārņemšanu.

[14.3] Tiesas sēdē procesa virzītājs tiesai iesniedza 2020. gada 23. jūlija vēstuli "Par iesnieguma izskatīšanu" un 2021. gada 3. marta lēmumu par iesnieguma noraidīšanu kā pierādījumu tam, ka procesa virzītājs ir izskaidrojis ar mantu saistītajām personām pienākumu pierādīt arestētās mantas likumīgu izcelsmi. Abi minētie dokumenti ir atbildes uz ar mantu saistīto personu pārstāvja šādiem iesniegumiem:

1) uz 2020. gada 20. jūlija iesniegumu kriminālprocesā Nr. [REDACTED], kurā procesa virzītājam lūgts sniegt informāciju, vai ar mantu saistītajām personām saistībā ar arestēto mantu būtu nepieciešams iesniegt arī citus pierādījumus, kas nav saistīti ar Krievijas Federācijā pret [REDACTED] uzsākto kriminālprocesu, un vai kriminālprocesā tuvākajā laikā ir plānotas kādas procesuālas darbības ar [REDACTED] [REDACTED] vai [REDACTED] piedalīšanos;

2) uz 2021. gada 24. februāra iesniegumu kriminālprocesā Nr. [REDACTED], kurā lūgts atcelt arestu [REDACTED] un [REDACTED] [REDACTED] finanšu līdzekļiem.

Atbildot uz 2020. gada 20. jūlija iesniegumu, procesa virzītāja 2020. gada 23. jūlija vēstulē norādīts, ka ar mantu saistītajām personām ar aresta uzlikšanas brīdi *ir tiesības* pierādīt arestētās mantas/finanšu līdzekļu likumīgo izcelsmi. Pēc tam, atsaucoties uz Kriminālprocesa likuma 126. panta 3.¹ daļu, procesa virzītājs norādījis, ka ar mantu saistītajai personai *ir pienākums* pierādīt mantas izcelsmes likumību. Savukārt, atbildot uz 2021. gada 24. februāra iesniegumu, procesa virzītāja 2021. gada 3. marta lēmumā, pamatojot lūguma par mantas aresta atcelšanu noraidīšanu, procesa virzītājs atkārtoti uzsvēris, ka ar aresta uzlikšanas brīdi [REDACTED] un [REDACTED] [REDACTED] *ir tiesības* pierādīt arestētās mantas/finanšu līdzekļu likumīgo izcelsmi. Bet pēc tam, atsaucoties uz Kriminālprocesa likuma 126. panta 3.¹ daļu, norādīts, ka *pienākums* pierādīt arestētās mantas likumīgu izcelsmi ir personai, kuras mantai piemērots arests, proti, [REDACTED] un [REDACTED]. Minētajā vēstulē vai lēmumā nav norādīts, kurā brīdī pierādīšanas pienākums ir pārņemts uz ar mantu saistītajām personām, kā arī nav norādīts skaidrojums par pierādīšanas pienākuma neizpildīšanas sekām.

Tiesas ieskatā šādā veidā procesa virzītājs nav izpildījis Kriminālprocesa likuma 356. panta piektajā daļā paredzēto paziņošanas pienākumu. Likumdevējs procesa virzītājam ir paredzējis imperatīvu pienākumu nosūtīt paziņojumu par pierādīšanas pienākuma pārņemšanu, un procesa virzītājam šis pienākums ir jāizpilda konkrēti un nepārprotami. Nav pieļaujama situācija, kad ar mantu saistītajai personai pašai ir jāmēģina nojaust, ka ir notikusi pierādīšanas pienākuma pārņemšana, un sekas, ko tā rada. Izvērtējot tiesai iesniegtajos dokumentos ietverto informāciju, pirmkārt, secināms, ka procesa virzītājs ir ietvēris pretrunīgas norādes par pierādījumu iesniegšanu – abos dokumentos norādīts gan uz ar mantu saistīto personu tiesībām pierādīt mantas likumīgu izcelsmi, gan arī uz pienākumu pierādīt mantas likumīgu izcelsmi. Tādējādi tiesas ieskatā attiecīgajos dokumentos iztrūkst skaidrības un noteiktības par to, kā tiks vērtēti ar mantu saistīto personu iesniegtie pierādījumi – vai kā procesa virzītāja iegūtie pierādījumi (ja ar mantu saistītā persona īsteno tiesības pierādīt mantas likumīgu izcelsmi), vai arī kā pierādījumi, ko ar mantu saistītā persona iesniegusi, izpildot pienākumu pierādīt mantas likumīgu izcelsmi. Taču skaidrība par to, kā tiks vērtēti ar mantu saistītās personas iesniegtie pierādījumi, ir svarīga, jo atšķiras tas, kā ar mantu saistītās personas iesniegtie pierādījumi būs vērtējami un vai būs iedarbināma Kriminālprocesa likuma 125. panta trešajā daļā paredzētā prezumpcija (sk. *Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2021. gada 2. decembra lēmums, lietas arhīva Nr. [REDACTED] punkts*).

Otrkārt, ar Kriminālprocesa likuma 356. panta piektajā daļā paredzēto paziņojumu procesa virzītājam ir ne tikai pienākums paziņot ar mantu saistītajai personai par pierādīšanas

pienākuma pārņemšanu, bet arī par šā pienākuma neizpildīšanas sekām. Ziņu par mantas likumīgu izcelsmi nesniegšanas sekas ir ne tikai tiesību prasīt zaudējumu atlīdzību nepamatota mantas aresta gadījumā, bet arī Kriminālprocesa likuma 125. panta trešajā daļā noteiktās prezumpcijas piemērošana, kas ļauj procesa virzītājam pamatot mantas noziedzīgu izcelsmi ar zemāku pierādīšanas standartu. Procesa virzītāja iesniegtajos dokumentos skaidrojums par pierādīšanas pienākuma sekām nav ietverts.

Papildus tam jānorāda, ka tiesa no ar mantu saistīto personu sniegtajiem pierādījumiem un pieteikumiem nekonstatē, ka ar mantu saistītās personas ir apzinājušās, ka pierādījumus par arestētās mantas likumīgu izcelsmi tās iesniedz, izpildot Kriminālprocesa likuma 126. panta 3.¹ daļā noteikto pienākumu, nevis īstenojot savas tiesības. Nevienā dokumentā ar mantu saistītās personas vai to pārstāvji nav ietvēruši atsauci, ka pierādījumi vai paskaidrojumi tiek sniegti, izpildot pierādīšanas pienākumu.

[14.4] Ņemot vērā minēto, secināms, ka procesa virzītājs nav pienācīgā kārtā informējis ar mantu saistītās personas [redacted] un [redacted] par to, ka tām ir pienākums ticami un pārbaudāmi izskaidrot arestētās mantas likumīgo izcelsmi un kādas ir šā pienākuma pārņemšanas sekas. Līdz ar to Kriminālprocesa likuma 125. panta trešajā daļā noteiktā fakta legālā prezumpcija nav piemērojama, un uz procesa virzītāja iegūto pierādījumu kopuma pamata arestēto mantu nevar atzīt par noziedzīgi iegūtu.

[15] Kriminālprocesa likuma 630. panta otrā daļa paredz, ka gadījumā, ja tiesa atzīst, ka mantas saistība ar noziedzīgu nodarījumu nav pierādīta vai mantas izcelsme nav noziedzīga, tā pieņem lēmumu izbeigt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu. Tā kā lietā Kriminālprocesa likuma 125. panta trešajā daļā paredzētā prezumpcija nav piemērojama, jo ar mantu saistītajai personai netika paziņots par pienākumu pierādīt arestētās mantas legālo izcelsmi, procesa virzītāja iegūtie pierādījumi nedod pamatu atzīt, ka arestētās mantas izcelsme ir noziedzīga, un process par noziedzīgi iegūtu mantu ir izbeidzams.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 630. panta otro daļu, tiesa

nolēma

noraidīt Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes Ekonomisko noziegumu apkarošanas pārvaldes izmeklētāja [redacted] lūgumu par arestētās mantas – [redacted] [redacted]), dzimis [redacted], finanšu līdzekļiem [redacted] EUR apmērā, kas atrodas LAS “[redacted]” kontā Nr. [redacted], finanšu līdzekļiem [redacted] EUR apmērā, kas reģistrēti LAS “[redacted]” iekšējās uzskaites ierakstā, finanšu līdzekļiem [redacted] USD apmērā, kas reģistrēti LAS “[redacted]” iekšējās uzskaites ierakstā Nr. [redacted], finanšu līdzekļiem [redacted] USD apmērā, kas atrodas [redacted] kontā Nr. [redacted], un finanšu līdzekļiem [redacted] USD apmērā, kas atrodas [redacted] kontā Nr. [redacted], un [redacted]), dzimusi [redacted] [redacted], finanšu līdzekļiem [redacted] EUR apmērā, kas atrodas LAS “[redacted]” kontā

Nr. [REDACTED], finanšu līdzekļiem [REDACTED] EUR apmērā, kas reģistrēti LAS "[REDACTED]" iekšējās uzskaites ierakstā, finanšu līdzekļus [REDACTED] EUR vērtībā, kas atrodas AS "[REDACTED]" finanšu instrumentu kontā Nr. [REDACTED], finanšu līdzekļus [REDACTED] EUR apmērā, kas atrodas AS "[REDACTED]" kontā Nr. [REDACTED] – atzīšanu par noziedzīgi iegūtiem, konfiscēšanu un ieskaitīšanu valsts budžetā un izbeigt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu.

Lēmumu var pārsūdzēt Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijā 10 dienu laikā no lēmuma pieejamības dienas, sūdzību vai protestu iesniedzot Ekonomisko lietu tiesā.

Tiesnese

(paraksts)

[REDACTED]

NORAKSTS PAREIZS

Ekonomisko lietu tiesas

tiesnese

Rīgā 2022. gada 20. janvārī

[REDACTED]

ŠIS DOKUMENTS IR PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN
SATUR LAIKA ZĪMOGU